

Experti říkají, že sensei Ando se rychlostí a prováděním technik nejvíc ze všech pokračovatelů podobá zakladateli jóšinkanu

Cestou k míru a harmonii

Bojová umění nejsou jen různé způsoby sebeobranu – většina z nich představuje také životní a duchovní cestu. Dvojnásob to platí o aikidu, jehož specifické škoie jóšinkan se věnuje brněnská skupina Aikido Boyokan. Letos si pozvala na seminář skutečnou legendu: senseie Tsunea Anda, kterého jsem mohl vyzpovídat

ptal se | Miroslav Mašek

Aikido patří k nejmladším bojovým uměním. Kdy a jak se zrodilo?

Jeho tvůrce a zakladatel Morihei Uešiba v polovině 20. let minulého století navázal na starší styly jako daitōryū aikidžucu, které představovaly ryze válečná umění zaměřená na vysokou efektivitu boje s cílem eliminovat protivníka. Uešiba však kladl více důrazu na rozvoj vůle a výchovné zaměření než na likvidaci nepřítele. Začal tedy vytvářet vlastní systém, jenž technicky vycházel z původního aikidžucu, ale myšlenkově se ubíral zcela nezávislou cestou.

V čem konkrétním se aikido od předchozích stylů liší?

Vychází z myšlenky neagresivity, ovšem také asertivity. Rozvíjí cvičícího jedinice po fyzické i psychické stránce. Díky tomu se můžete stát vyrovnanou osobností, která přispívá k udržení všech dobrých ctností lidské společnosti. Mnoho mužů z první generace Uešibových žáků bylo povoláno do armády a sloužilo za druhé světové války, kde uplatnili aikido v reálném boji zblízka. Po roce 1945 se aikido i kvůli všeobecnému pacifismu začalo výrazně zjemňovat, přičemž vznikla organizace aikikai sdružující příznivce této klasické školy. V polovině 50. let se nicméně zrodil nový směr známý jako jóšinkan, který vycházel spíše z drsnějšího předválečného aikida. Jeho autorem se stal můj mistr neboli sensei Gózó Šioda.

Můžete popsat hlavní odlišnosti mezi aikikai a jóšinkanem?

Jóšinkan je reálnější. Zatímco aikikai ukazuje, jak by něco mělo být, jóšinkan vyučuje, jak to opravdu je. Žáci dané techniky skutečně provádějí a nadřilují. Vyučování se dělí na jednotlivé kroky, takže se student nemůže zmýlit – v každém okamžiku ví, co dělat. V první fázi se učí chodit a opakovat jednotlivé kroky každé techniky, postupně se začíná pohybovat plynule, doladuje úhly a zapojené síly. Obrovskou výhodou jóšinkanu nicméně je, že vůbec nevychází z vaší vlastní fyzické síly.

DISCIPLÍNA PRO KOHOKOLIV

Co tím myslíte?

Techniky aikida jsou založeny na využití síly i energie protivníka a koordinace pohybu s jeho akcí. Díky tomu aikido nevyžaduje velkou svalovou dynamiku a mohou jej cvičit takřka všichni lidé bez ohledu na věk a pohlaví. Technika

Brněnského semináře se zúčastnili studenti z Německa, Japonska, Rumunska, Belgie nebo Polska

Aikido nevyžaduje velkou sílu a mohou jej cvičit takřka všichni lidé bez ohledu na věk a pohlaví

náročná na užití síly tedy není správně provedená a jde proti duchu aikida. To vše dvojnásob platí i pro jóšinkan, který nám umožňuje získávat zkušenosti jako z reálného života a pracovat s nimi.

Mohu to chápat tak, že cílem vzniku jóšinkanu bylo vytvořit praktičtější formu sebeobrany?

Takhle bych to neřekl. Toto bojové umění neděláme proto, abychom jej

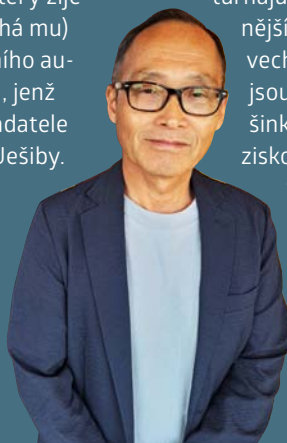
TSUNEO ANDO (* 1956)

Rodák z města Niihama na ostrově Šikoku studoval strojírenství na tokijské univerzitě, kde se seznámil s aikidem. V tamním klubu dosáhl 2. danu (mistrovského technického stupně) původní školy aikida zvané aikikai. Po absolvování vysoké školy pracoval v chemickém průmyslu, ale brzo zjistil, že takový život není pro něj. V roce 1981 se stal učitelem (žákem na plný úvazek, který žije se svým mistrem a pomáhá mu) u Gózó Šiody – legendárního autora školy aikido jóšinkan, jenž se učil u samotného zakladatele celého aikida Moriheiho Uešiby.

Pod Šiodovým vedením trénoval Ando 15 let, přičemž roku 1989 sám začal aikido též vyučovat ve městě Urajasu a v roce 1993 dosáhl titulu šihan (mistr). O tři roky později založil

vlastní organizaci Jóšinkan Aikido Ryu, jejíž mistři učí aikido také v dalších městech mimo mateřskou prefekturu. Roku 2017 stál sensei Ando u zrodu Světové federace Aikido Ryu, která sdružuje studenty a příznivce jeho školy z celé planety. Dnes je Tsuneo Ando držitelem 9. (druhého nejvyššího) danu jóšinkanu. V Japonsku se proslavil pravidelným pořádáním turnajů pro děti, k jejichž neaktiv-

nějším instruktorům na ostrovech patří. Senseiovy aktivity jsou však podstatně širší: Jóšinkan Aikido Ryu vede jako neziskovou organizaci, která se v Urajasu zapojuje do mnoha dobrovolnických aktivit. Její poslání sám Ando popisuje coby „další rozvoj aikida, šíření jeho mírového poselství a přispění k bohatému a nenásilnému 21. století“.

V Česku sensei učil žáky jak základní, tak pokročilejší aplikované techniky

Aikidu jōshinkan se běžně věnují i ženy, děti či senioři

aplikovali v reálném životě. Spíše se jej učíme ovládnout tak, abychom ho vůbec použít nemuseli. Svět se od dob vzniku aikida změnil. Pokud by se tak nestalo, lidstvo by postupně upadalo. Z tohoto důvodu se muselo vyvinout a proměnit také aikido, jež člověka naopak rozvíjí.

Tokijští policisté si nicméně často volí jōshinkan jako součást výcviku, která jim má sebeobranu na ulicích usnadnit.

Máte pravdu, ovšem měli bychom tuto volbu vnímat komplexněji. Na rozdíl od disciplín zaměřených na úder a kopy umožňuje aikido neutralizovat hrozby, aniž by se strážci zákona uchýlili k nepřiměřené síle. Jōshinkan odpovídá filozofii úzce spjaté se zásadami prosazování práva, které upřednostňují deeskalaci a minimální použití síly. Aikido se tedy stává nejen klíčovým prvkem fyzické přípravy policistů, ale i té psychické. Dodám, že v Japonsku se dnes jōshinkanu věnují jak policisté a vojáci, tak civilisté.

Kdy jste začal jōshinkan cvičit vy sám?
Zhruba před půlstoletím.

Zmínil jste, že vaším senseiem byl samotný zakladatel jōshinkanu Gózó Šioda. Jak vzpomínáte na první setkání s mistrem?

Možná vás to překvapí, ale nešlo pro mě o nikterak významný moment. Původně jsem totiž vůbec neměl v plánu stát se jeho žákem.

Co vaše plány změnilo?

Hodlal jsem pracovat jako běžný salaryman (japonský výraz pro kancelářského zaměstnance, který působí ve velké korporaci a je jí dlouhodobě oddaný, poznámka autora) ve firmě. Vyzkoušel jsem si takový život asi rok a uvědomil jsem si, že to není moje cesta. Dal jsem výpověď, protože jsem potřeboval cítit, že jsem opravdu naživu, že „ted' a tady“ existuji. Bylo to pro mě extrémně důležité a záhy jsem se začal více věnovat právě aikidu.

Nikdy jsem svého rozhodnutí nelitoval, neboť šlo o jednoznačný přínos.

Po jak dlouhé době jste začal sám učit vlastní studenty a budovat svou tělocvičnu?

Stát se šihanem neboli vedoucím trenérem a založit dódžó mi dohromady trvalo asi 15 let.

SPŘÍZNĚNÉ DUŠE

Expertí vás označují za jednoho z nejryzejších Šiodových následovníků – údajně se svému senseiovi nejvíce podobáte nejen postavou, ale i rychlostí a stylem prováděných technik. Jak se vám to podařilo?

Svou roli možná sehrál fakt, že duše prvního senseie jōshinkanu je s tou mojí spřízněná. Vnímám ovšem ještě jeden velmi důležitý důvod: Cítil jsem, že chci senseiovi vyjádřit úctu a odvděčit se mu za vše, co mi dal do života.

Musel jste jōshinkan už někdy využít mimo tělocvičnu, třeba k řešení konfliktní situace?

Trochu ano...

Co si pod tím můžeme představit?

Když jsme jednou pili v restauraci, někdo mě popadl za ruku. A aniž bych o tom přemýšlel, zcela automaticky a přirozeně jsem proti němu použil techniku (smích).

Jaké je postavení jōshinkanu v současném Japonsku?

Lidí, kteří aikido jōshinkanu cvičí, popravdě není až tak mnoho. Kromě Japonska se mu věnujeme i v dalších zemích po celém světě, ovšem v porovnání s ostatními bojovými uměními nemá tolik příznivců.

Tsuneo Ando proslul jako trpělivý instruktor, který vše rád předvede a vysvětlí

V aikidu nepotřebujete až tak moc síly, protože využijete tu protivníkovu

Andovo dódžo se nachází ve městě Urajasu v prefektuře Čiba

Nevnímám to každopádně jako něco negativního – náš cíl nespočívá v tom, aby jóšinkan dělalo co nejvíce studentů.

Jak vypadá typický návštěvník vaší tělocvičny?

Jde o velice rozdílné lidi, nedokážu to zobecnit. Řekli jsme si, že aikido může cvičit takřka kdokoli, takže skladba žáků je opravdu pestrá. Kupříkladu nejmladšímu studentovi našeho dódža byly tři roky a nejstaršímu kolem osmdesátky.

S jakým typem člověka se vám při cvičení nejlépe pracuje?

Zpravidla jde o lidi, s nimiž si harmonicky sedneme po duševní stránce.

Co vás přivedlo do České republiky?

Brněnský klub jóšinkanu Boyokan dódžo mě pozval, tak jsem přijel (smích). Cesta byla docela náročná – nejprve čtrnáctihodinový let z Japonska do Vídně, a poté další 2,5 hodiny autem.

ČESKÁ SPECIFIKA

Jaká jste měl od naší země očekávání? Věděl jste o ní něco?

Vyhledal jsem si základní informace na internetu, například o vašich známých osobnostech – třeba olympijské vítězce Věře Čáslavské nebo spisovatelí Franzi Kafkovi.

Co vás v Česku nejvíc překvapilo?

Všiml jsem si, že Češi jsou v dobrém slova smyslu prostí a přímí. Připomínají mi Japonce z minulých časů. Uvedu příklad. V brněnské sauně si vedle mě sedla mladá žena a zcela beze studu odhalila poprsí. Ve starém Japonsku také fungovaly společné lázně pro muže i ženy, ovšem dnes jsou již striktně

oddělené. Takže pro mě šlo tak trochu o závan minulosti.

Když srovnáte své japonské a české žáky, vidíte mezi nimi významný rozdíl?

Samozřejmě, že nějakých odlišností jsem si všiml. Důležitá je ale duše, která tyto rozdíly překoná. Díky tomu jsem se toho i já na seminářích v Tuřanech od českých žáků hodně naučil.

Můžete popsat svůj program v tuzemsku?

Většinu dne následujícího po příletu jsem odpočíval na hotelu a v podvečer začal první trénink. V dódžu mě přivítali Hotta Terumasa a Sato Shuken: mí studenti z Japonska, kteří přijeli na seminář přede mnou. Pak jsme během pátku až neděle absolvovali celkem devět lekcí, na které v pondělí navázala ještě jedna exkluzivně pro členy Aikido Boyokan. Semináře se zúčastnili nejen studenti z Česka, ale i z mnoha dalších států včetně Němec-

hodně o vztazích a jejich hodnotě. Brněnský seminář se zkrátka zrodil z lidských vztahů napříč časem a prostorem.

Jak se podle vás bude jóšinkan dále rozvíjet?

Popravdě, nemám vůbec tušení...

Vnímáte za dobu, co se mu věnujete, nějaké změny?

Jisté nuance jsem zaznamenal, avšak za nejdůležitější považuji žít pro každý jeden den. To je pro mě vším. A proto nechávám změny přirozeně plynout tak, jak se dějí.

Co byste vzkázal lidem, kteří o jóšinkanu uvažují, ale zatím nenašli odvahu jej vyzkoušet?

Nemusíte se aikidu věnovat za každou cenu. Stačí, když s tím začnete v bodě, kdy to budete považovat za potřebné. Například pokud vám aikido někdo blízký doporučí, nebo zkrátka nastane chvíle,

Češi jsou v dobrém slova smyslu prostí a přímí. Připomínají mi Japonce z minulých časů

ka, Rumunska, Belgie a Polska. Náplň tréninku byla totožná jako u mých lekcí v Japonsku: základní pohyby, základní techniky a pokročilejší aplikované techniky. Účastníci měli různou úroveň, i tak spolu všichni dobře vycházeli. V závěru semináře jsem silně cítil, že evropské studenti touží po kvalitním tréninku – záleží jim spíše na úrovni vedení než na formě. Také jsem si všiml, že aikido je zde

kdy si sami řeknete: Jdu do toho! Doporučením od kamaráda vzniká jisté propojení. Pokud bych to měl trochu přehnat, řekl bych, že takový moment odpovídá situaci, kdy vám bůh řekne: Jdi a dělej jóšinkan. Když jsem já sám začal s aikidem, nebylo to proto, že bych o tom předtím dlouze přemýšlel. Někdo mi jej tehdy doporučil. A v této situaci vlastně nemáte na výběr. Víte, že vše je, jak má být. ■